

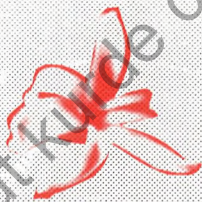
Gulbijêrek ji Helbestên

Şêrko Bêkes

Wergêr: M. Mayî

Stockholm 1991

Institut Kulturel de Paris

Institut kurde de Paris

LIV. K.L. 3197
01/12/2017
922 BEK GUL

Gulbijêrek ji Helbestên

Şêrko Bêkes

M. Mayî

ji pîtên erebî wergerandî ye.

ISBN: 91 87730 28 - 6

**WEŞANÊN
APEC-TRYCK & FÖRLAG**

Institut kurde de Paris

Gulbijêrek ji Helbestên Şêrko Bêkes

Weşan no: 11

Utgivare/Weşanxane:
APEC-TRYCK & FÖRLAG
ÇAP Û WEŞANXANA APEC

Nivîskar/Författare:
Şêrko Bêkes

Wergêr ji pîtên erebî/Transkribent från arabiska bokstäver:

M. Mayî

Adress/Navnîşan:
APEC-TRYCK & FÖRLAG
BOX 3318, 163 03 SPÅNGA/SWEDEN
Telefon: 08-761 81 18 * Telefax: 08-761 24 90

ISBN: 91 87730 28 - 6

Institut kurde de Paris

Ez Dibêjim....

Perçebûna Kurdistanê di navbera çend dewletan de û danandina sinûran di nav cergê welatê me de, sedema jihevqetiyana gelê men e. Sal û zeman derbas dibin û Kurd ji hev dûr û qetiyayî ma ne, heya îro gelê Kurd nikare bi diristî têkelî hev bibe û haydarî her aliyên jiyana xwe bibe. Va ye sedsaliya bîstan jî temam dibe û hîn pitir ji nîva gelê Kurd qedexekirî ye ku ew bi zimanê dayika xwe baxive! Herweha ev jihevqetiyane bû sedema wê ku, gelê Kurd ne di warê siyâ de rêyek û stratejîka yekbûyî ji bo gel û welatekî yekbûyî û bê perçe daniye, ne jî di warê kulturî de ji bo pêşdebirina zimanê xwe û parastina kultura netewî, zimanekê yekbûyî û standart, heta hîn alfabeyek yekbûyî jî ji xwe re ne daniye. Kurd dibêjin:

{Ez çiya tu çiya golik ma bê giya}

Ango, hezar salan ez bi tîpên latînî binvîsim û tu bi tîpên erebî binvîsî, alfabeyek xweser qet ji bo zimanê kurdî çê nabe. Ger em li benda çêbûna dewletek kurdî bimînin, û rewş hosa be, dê neviyên me jî xewnan bi zimanê yekbûyî ve bînin.

Gelî nivîskaran!

Nivîsandina bi du corên pîtan piştî xwendekaran şkand, ji bo ku em karibin xizmeta ziman û edebyata xwe bikin, werin her kes bi lehca xwe û devoka xwe, lê bi yek alfabe binvîsin, da ku roja çêbûna zimanê yekbûyî jî nêzîktir bibe.

Dema ku kek Şêrko Bêkes ji min xwestî ku ez hinek helbestên wî wergerînim ser tîpên latînî û bêjeyên giran şirove bikim, min ev kar bi pêwîst zanî lewma min wext dayê. Hêvîdar im hûn çavê xwe li kêmasiyan zîq nekin. Di dawiyê de sipasên xwe diyarî kek Elî li çapxana (Apec tryck) dikim ku karê çapkirinê danî ser milê xwe, û kek A. Tigrîs ku nerînên xwe li ser ferhengokê gotin.

M. Mayî
Stockholm 1990

Şêrko Bêkes

Wirtewirtê

*Êware bû , Hemebiçkolî bo baxçî
serî mandoy daxistibû
le soçkî gorepane gewreke da
le nawendî dilî Şam da
le ser korsîye nizmekey xoy danîştibû
peyta..peyta
wekû filçey nêwan destî
destey lerrî ra ejenî
Heme biçkolî aware le ber xo we
be wirtewirt emey wit;
Ho bazirgan ! qaçit danê
Ho Mamosta qaçit danê
Ho Parêzer! qaçit danê*

Wirtewirtê : Pisepis.

Hemebiçkole : Mehemedê biçûk

Soç : Quncik

Gorepan: Meydan

Peyta peyta: Hêdî hêdî

Cestey lerrî : Laşê lawaz , zêf

Qaç: Pî, ling

Parêzer: Huqoqnas. Advokat

*Efser, Serbaz, Casûs, Cellad! kurri Paşa û.
.herçi û perçi
qaçtan danên
Kes ne mawe!
Her Xuwa mawe
Dilniyam ewîş enêrê
be şwên Kurdêk da
pêlawekey bo boyax ka!
Ay..daye giyan!
ewe ebê pêlawî Xuwa çend gewre bê?
Xuwa çend eda?
ebê çend bida?*

Institut kurde de Paris

*Ewîş: Ew jî
Herçi û perçi : Her kes
Dilniy : Piştrast*

Derga daxrawekan

*Umrêkî dûr û dirêj e
dirêj..dirêj, hêndey pirçî
spîy dapîrekey mêjom
Hêndey kolanani tengî
xemî şaroke û naw şarim
ke bîdeyte demyektirî,
umrêkî dirêj e..dirêj e
Lêre û le wê
Lem la û lew la
Min sikalay rasyî bûm û
min mezbetey siza û hawar
Umrêkî dirêj e...dirêj e
Zamekanim be şeşel
Razekanim be pêy petî serî qotî
em temenen û exolênewe*

Bîxeyte demyektir: Danî nik hev

Sikala: Gilî, gazinde

Zam: Birîn

Şeşel: Bi leng, bi şilî, kulandin

Raz: Hezkirin, daxwazî

Temen: Emir, jî

em koşk û ew koşk, qapî û qapî
 be xwace bêderî şitim
 yek be yek eqlîsêninewe
 lem la û lew la
 min le wext û nawext da
 le derwazey em cîhane hemûyim da
 le dergay sor
 le dergay sewz
 le dergay spî
 le pencerey kongerey şîn
 kongerey mor
 rengdar, bêreng, hemûyim da
 be laşî pan î ewe we
 hezar car lepî xwênawî
 qîje û zirîkey xom piya nan
 le şeqamî Siverewe piya çûmewe
 be rêz lêmdan
 Le çepewe, le rastewe
 Le dergay nawerastewe
 piya çûmewe
 ..be rêz lêmdan
 Be herdu destî birrawî
 Dicle û Furatekem lêmdan
 lêmdan..lêmdan
 Be diwarî gwêzanyan da, hel eziqam
 Le ser diwarewe be mişt .. be herdu mişt
 Her bilbîle û her gilêney helkolawî
 şar û gund bû, bûm helriştin

Exolênê: Dizivîne, diçerxîne
 Eqlîşêninewe: Qaşil dîkin, ji qelp dîkin
 Derwaze: Berder
 Zirîke: Hawar, gazîya bilind
 Piya çûmewe: Pêde çûm

Wek dirûşmê le ser serim
pêstî sotawî kunkunim
Kêlge û mindalan û gulî
em wilate helqirçawem bo helkirdin
Qîjem ruwa
bo be daristanî azar
Xwênim bestî
bo be zirêbarî dinya
Berdî la rê kewte qise û hate ser rê
hengawî na
încâ dirext le ser qaçî hengeşelê
ray ekird û be ser xwênnya bazî eda
wirde wirde
bo kirozim geyî ye lotî
mangî destkirdûy kepuy Xuwa
Keçî eweş
dirzê ne kewte derwaze û
dirzê ne kewte pencere
lew serewe, lem serewe
lem balkon û lew tarme û nihamewe

Bîlbîle: Bibika çav, bîbîk
Gîlêne: Reşka çav
Zirêbar: Kurşe, berfa cemedgirtî
Kêlge: Zevî, mêrg
Berdî la rê: Kevirê li lêva rê
Qîjem ruwa: Qîrîna min hişîn bû, zil da
Hengawî na: Gav avêtin
Ray ekird: Baz dida
Wirde wirde: Hindik hindik
Be hengeşelî: Bi lengî, bi kulekî
Dirext ; Dar
Geyîye lotî: Gihîjt serî
Mang: Hîv
Destkird: Bi detas çêkiri
Kepo: Poz, difîn, bêbil

ne qijinê ,ne serrot û wirginê
be laçawê
bo temaşayek, awirê
serêkyan xwar nekidewe!
milêkyan lar nekirdewe!
Ay, lem dinya sozayîye!
Be lay êskî girrgirtûm da çend têperrî û
be tenafî tenarem da derpîkey xoşî helnexist!
Ay, lem dinya sozanîye!
Ta komeley dostî ajal.. mafî heywan
mafî seg û mafî pişîle û mafî mişk
Ta ewanîş le kongere û le ser dîskey
hepehep û mirremirr û zikezikî naw xoyan da
heqî seg û heqî mişk û
heqî pişîle û ajalî Kurdistanyan
nawnûs nekird!
ta ewanîş basyan nekird!

Keçî ewsaş: lê wê demê jî

Be laçawê: Bi alê çavî,

Lar: Xwar

Sozayîye: Bisoz

êsk: Hêsik

Girrgirtû: Agirg pê ketî

Ajel: Heywanên meriv xwed dîke

Tenarî qenare: Werisê qinarê,

Du Peyker

*Le birunzî seatekanî rojgar û
le asinî şewî dirêj*

*Mêjû peykertaşî êmeyş
her le ser sekoy dwênê bû
bo muzexaney sibeynê
du peykerî bo dataşîn.*

Yekem peyker: Ehey Kurrno.

Duwem peyker: Meley Xetê.

Le kolîn da neyşwandin

Kurrno wek xoy

Xetê wek xoy

Bala, bala û çaw her çaw

Lat, her lat û birû, birû

Tenha alugorê nebê

Pêlawekekey emî kirde serî ew û mêzerekey ewîş

bo qaçî emeyan kird be pêlaw

Rojgar; serbûyer, serbûr

peyker; Heykel

Muzexane; musium

Ehey Kurrno, Melay Xetê; Nav in

Le kolîn da neyşwandin; Di çalê de ne şûştin

Alugor; Guhartin

Mêzere; Melhêf, dersok

Bo qaçî emyan; Ji lingê vî re

Cudayî

*Eger le naw şîrekanim
gul derawêjine derewe
le çwar werz werzêkim emrê.
Eger yar bênine derewe
duwanim emrin
Eger nan bênine derwe
sêyanim emrin.
Ger azadî bêninine derewe
salim emrê û
xoşim emrim*

*Cudayî; Cudabûn, cihêbûn
Derawêjin; Biawêjin der
Werz; Demsal
Xoşim; Ez bixwe jî*

Amaje

*Le wagonî namoyî da
sê qelem bûyn
pêk geyîştîn
Le dway ewey wişekanman
baweşyan kird be yektir da û
zamekanman yekyan maç kird
Yek kabîneys bû be qelemdanî ême û
tiya danîştîn
Şîlî.
Felestîn.
Kurdistan.*

Amaje: Serbar

Le wagonî namoyî da: Di fargona terêna xerîbiyê da

Wişekanim: Peyvên min

Baweşyan kird be yektir da: Hevdu li hembêz kirin

Zamakanman: Birînên me

Qelemdan; Şûşa ku qelem hibir jê digire

*Le naw sengerî hewal û naley girme û
dengubas da
hatine ser sêrîyanî
jimarey qoçî qurbanî.
Şilî le ser
piştî bilineky nûsî:
Hezaran hezar qurbanî.
Felestîniş lîstey amazkî pê bû
lew jimareyey têperan.
Min jimarem bo ne nasî
Lîsteyşim bo dernehênan
Le pencerey wagonewe
be amajey pencekanim
liq û pop û gela û çilî
bêşeyekim pê nişandan.*

Senger: Çeper, kozik

Hewal: rapor, noçe

Qoçî qurbanî: Yên ku bûne qurbanî

Amare: Hejmar

Têperan: Jê derbas bû

Be amajey pencekanim: Bi hejmara tilîyên min

Liq û pop û çil: Gulî û şax û çeqilên darê

Gela: Pelên darê

Bêşeyekim pê nişan dan: Min daristanek, Bîşek, pê nişanî wan kir

Yadaşt

*Gul yadaştî xoy nûsiwe
Nîwey yadaşt
le ser nigay ciwanî ax bû
Ax yadaştî xoy nûsiwe
Nîwey yadaşt
le ser bejnî şuxuşengi daristan bû
Daristanîş ke yadaştî xoy nûsiwe
Nîwey yadaşt
le ser xakî desgîran bû
Ke xakîşman yadaştekanî nûsiwe
Hemû yadaşt
Hemû yadaşt
Le ser daykî mihrebanî azadî bû*

Yadaşt: Biranîn

Xak: Ax

Mihreban: Dilovan

Jiyan

*Her kurt û mirt
wekû Sultan
şêrî baxçey (Babî alî)
ewîş gerr bû
Nerey nûsa û
gwêy tep kird û
mêjû xwardî
Her kut û mit
Wek (Firayzer)î Hindistan
Pilingekey jeneral î
dûrgey rêwî
Ewîş gerr bû
Gerûy nûsa û gwêy tep kird û
mêjû xwardî
Le cêy Sultan û Jeneral
Le cêy ew şêr û pilinge
Ewey jiya
Ewey ejê
Gwêdirêjekey (Nalî)ye û
Ewî tir biznekey (Gandî)*

*Her kut û mit; Tîm wek xwe
Ewîş gerr bû; Ew jî gurri bû
Nerrey nûsa; Nîrrîna wî nizim bû, nihişt
Gwêy tep kird; Guhên xwe çemandin, şûr kirin
Mêjû xwardî; Dirûkê xwar
Dûrgey rêwî; Cezîra rûvî, beja ku rûvî lê ye
Gerû; Qirik, gewrî, hefk
Le cêy; Li şûna
Gwêdirêj; Guhdirêj, ker*

Hawdem

Éwaret baş ey (Furat)î
le şaxewe berêkewtû
henase siwar!
Ey daykî egrîcetarîy kulwane tem!
Ey piştî destdemarawîy
Şîn û diyarî herdu kenar
Ey hawrêy şilejawî xwaruxîçrûy!
Demê tîj û
demê hêwaş

*

Éwaret baş
To nebî çon min em jengî bêzarîye
ke seatî jîni girdûm lêm bêtewe?!
Her tuy tenya lem melbende terike da
bêm lat û gwêm lê bigrî û le baweşta
le naw cûlanewey şepîlî bêsirweta
wek kurri xot

Henseswar: Bênhilmay, bënçik.

Egrîce: Zulf, bisk.

Kulwane: Çarik.

Tem: Mij û mûran.

Lêm bêtewe: Ji min vebibe.

Melbend: Merkez.

Terik: Berteng.

Gwêm lê bigrî: Guhdariya min biki.

Le baweşta: Di himbêza te da.

Cûlanewey: Hejandin, livandin.

Demaraw: Bi demar, demarên xûnê.

Kenar: Lêva avê.

Şilejaw: Bêserûber, qij.

Xwar û xiç: Çep û çîr, xwar û vaç

Tîj: Ava ku bi lez diçe, şîp.

Hêwaş: Hêdi.

Şepol: Pêl, mewcc

dest be qijî bijma bênî
şipirzeyîm rabijenî
Minîş le serxo û bê çirpe
ax û daxî
şîrî xom it bo helrêjim
Le qûlayî û nisêy sinta
girrey henasem binêjim
Tu nebî.. çon min em jengî bêzarîye
ke seatî jînî girtûm lêm bêtewe?!
Her tuy tenya lem bestêne xamûşe da
ey hawdeme şîrînekem
min dilim pêt bîkrêtewe

*

Le ber demmay, çawim lêt e
Wek le ser la rakîşabî
Destêkit wa le jêr sarta û
anîşkit xistote ser lim.
Şepolî nîgat pirşe pirşe
Tîşkêkî zerd edet le min.

Qijî bijma: Pora min a belav.

Şipirzeyîm: Melûliya min.

Be çirpe: Bi pis pis.

Qûlayî: kûratî.

Nisê: Ew cihê ku tav na gihîjê, nizar.

Singta: Singê te.

Girri henasem binêjim: Agirê nefesa xwe veşêrim.

Lem bestêne xamoşe da: Di vê bédengîyê da.

Le ber demma î: Li pêş min î.

Wek le ser la rakîşa bî: Wek ketibîye ser aliyekî

Lim: Reml, şilika binê avê.

Şepolî nîgat: Pêlên mêzekirina te.

Tîşk: Tav

Minîş le sêberî kîrr î
darhencîrî gelapena
Ke hetawî tîn tîya nemaw
Be pêdizkê be lay da hel-ezinê
înca wek serekatkê
le naw pencerey Çilana
naw be naw
der ekewê û der nakewê
Min le wê da be çwarmîştî danîştibûm û
xeyalîşim wirde wirde
wek xorî êste î nakûrit
pişko asa
le naw tu da nuqim ebê

*

Nuqim ebê: Noq dibe.

Darhencîr: Darhijîr.

Hetawî tîn: Tava germ.

Tîya nemaw: Têda nemayî.

Be pêdizkê: Bi gavên bidizîkî ve.

Bala: Bejn.

Hel ezînê: Pê bi sere dikeve

Naw be naw: Car car.

Be çwarmîştî: Çamêrkî, çivatki.

Xor: Roj.

Pişko asa: Bişkoj gihjî.

Dûr le yaran
Dûr le wilatî gul'umer
rojani rengxolemêsim tê eperin
Pert pert wekû dûkeli ser
malanî dêy lay êwaran
Pestî wekû qewzeyekî
melasî linc
giyanî girtûm.
Azarêkî giran e.. giran
Wek girincî bejnî regeley darxurma
Dilniyayîm eroşênê û çîroy hestim zamdar eka!
Gelê xwênim
wekû masîy le'awkiraw
hêşta çawyan zeqeyan dê û
belam xinkaw!
Em rojane wekû jal e
Le naw zarî umrî min da

Xolemêş: Xwelî.

Tê eperin: Derbas dibin.

Malanî dêy lay êwaran: Malên gund li êwaran.

Pestî: Westiyan, mandibûn.

Qewzemelasî: Şeytanokê li nav avê.

Linc: Zilqokî, Nisek.

Azar: Ê

Girinc: Bi girê.

Dilniyayîm eroşênê: Êmnatîya min têk dide.

Çîroy hestim zamdar eka: Hisa min birîndar dike.

Gelê: Gelek, pir.

Zeqe: Ziq, beloq.

Belam: Lê.

Xinkaw: Xeniqî.

Jale: Navê darekê ye gula wê sor e.

Zar: Ziman.

tamyar tal e.
 Belam ey azizani dûr!
 Ey hawele şîrînekan
 Le her kwê hen
 Yadtan wekû sêberekem
 le gelma ye..
 Name û wêney rengawrengtan
 le naw gîrfani dilma ye
 Xoşewistî û tasey didarî winbûtan
 diwanî şî'irî tazem e û
 le naw defterî naxma ye.
 Şew baş..şew baş!
 Tu şewkêrînit
 ey daykî namoyî û sefer.
 ey hawrê
 ey (Furat)î be naw tarîkiya raker
 gerçî êstake temaşam

Hawel: Heval.
 Kwê: Kûderê
 Yadtan: Bîriya we.
 Le gelma ye: Bi min re ye.
 Gîrfan: Berik.
 Dilma: Dilê min.
 Tase: Hezret.
 Didar: Dîtin.
 Naxma: Hinavên min, nefsa min.
 Namoyî: Xerîbî.
 Hawrê: Hevrê, heval.
 Raker: Yê ku dibeze.
 Belam: Lê.
 Xinkaw: Xeniqî.
 Jale: Navê darekê ye gula wê sor e.
 Zar: Ziman.

*wekû melêkî balşikaw
nagate lat
ta mil helsiwê le jêr çene û
maçit bika
Belam hajet wekû dengî
mêjûy be sam
Wek dengdanewey derbendî
kipî le ber şewqî mangeşew da sersam
zulal.. zulal
egate lam.*

*Ey hawrêy qet nenustû!
Min xewim dê û
eçmewe lay malî çûl û
jorî tengay henasesard
Ta sibeynê lem aste da
be yektir î egeynewe
Ey hawdemî taq û tenya!
xeribî min
Şewêkî şad.*

1984

Mel: Teyr.

Ball: Per.

Şikaw: Şikestî.

Nagate lat: Nagihîje nik te.

Haje: Xuşêna avê.

Be sam: Bi ecêbî.

Lam: Nik min.

Qet ne nustû: Qet ne raketî, ne nivistî.

Henasesard: Bêsebir, bênteng.

Lem aste da: Di vê demê da.

Taq û tenya: Bi tenê.

Le yekem sefer da

-1-

*Wextê xom û çantay sewzî
markey ser piştên (mislawî)
Le Estenbol
ke dabezîn û rawestayn
le dirext û binçikêki larê eçûyn
Herdukman her
qij xolayî
şan û mil tep û tozayî.*

*Wa du roj e
le lay em yare çawşîne
laman da ye
ke her elêy
şorejinêke kiras sewz
Rakişawe.
Balîfî jêr serî kej e û
qaçî sipîş le Bisfor da
wek mermerî ber hetaw e.*

Sewz: Kesk.

Dabezîm: Peya bûm.

Le.....eçûyn: Em wek.....bûn

Le dirextî la rê eçûyn: Em wek darên li lêva rê bûn.

Qij xolayî: Pora ku bi toz û xwelî.

Laman dawe: Em lê mane.

Bisfor: Boxazê Stenbolê.

*Em şare birûy peywestî
serçawanî şîn û reşî
herdu şoxî
Ewropa ye û Asya ye
Ke ebînî û tê eperê,
Carêk qulrot û kiras kurt
Carêkî dî kirasêkî awdamanî
le berda ye.*

*Wa du roj e çawî namom
her wekû du kutreşinke
heta êsta bal bestra bin
Girêy balyan im kirdewe û
eweta wa demê bo ser
gomenzî şîn û xiliskî
birîqedar hel efrin û
demêkî tir qij û biskî
{minewer} Estenbol
eken be hêlaney şîr û
Aramêkî têda egrin*

*Birûy peywest: Birû girtî.
Tê eperî: Jê derbas dibe.
Çawî namom: Çavên xerîbiya min.
Kotir: Kevok.
Bal bestira bin: Per girêdayî bin
Eweta: Va ye.
Gomez: Gombes, Gumbet.
Xilisk: Tehisok, şemiti.
Hêlane: Hêlîn.
Aram: Tenabûn, sebir, hedar.*

Ke be lay dîwarî kon î mermerîn î
mizgewtêkî kilawqoç da gozer ekem
bonî kewa û selte û bonî
piştêneke û kilawekey (Nalî) ekem.
Ke des edem
le mordî perjîni baxê
Desim bonî rîşî egrê.
Ke şepolî serhelgirtû..
Perey gulî helpiçurkaw..
Dokelî her dokelkêşê..
Ke mindalanî hejarî
wek karjoley perewaze
xewtû le bin sêberî pird
çetri pas da
be dî ekem
Min bon ekem
Bonî bokirozî şîrî
awarebûy (Nalî) ekem!!

Bon: Bên.
Kewa û selte: cubbe û eba.
Piştêne: Şûtik, berpişt.
Des: Dest.
Ke des edem: Dema ez dest lê dixim.
Şepol: Pêl.
Helpiçurkaw: Herişandî, perçiqandî.
Perwaze: Firîn.
Çetir: Sywane, Şemsi.
Pas: Corek ji pîrekê ye.
Bo kiroz: Bêna hestiyê şewitî.
Awarebûy: Derbiderbûy

Êste be naw goristanî (Oskar) da
egerê m û çawim wekû helaley sîs.
Çilî milkewtû be la da
Helhênanewey hengawî xawî pestîm
wird.. wird emba
Gewrem (Nalî)!
Ey na rewene tenyakey
helkenrawî Xaneqakey
Silêmanî!
To le kwê da
çil û çewî rakîşawî?!
Murîdêkî şîrî xot im
Horeyekî {Xakuxol}t im
hatûm bo lat.

Çil: Şax, ta.

Helhênanewe: Hilandîn.

Hengaw: Gav.

Xaw: Xav.

Pestîm: Westiyana min.

Berdekel: Kevirê ku li ser û jêr tirba mirîyan.

Wird wird: Hûrik hûrik.

Emba: Min dibe.

Gewrem: Mezinê min.

Narewen: Navê darekê ye.

Çil û Çew: Dar û şax.

Murîdêkî şîrî xot im: Ez murîdêkî şîra te me.

Hore: Gazî.

Xakexol: Navê gundê şa'îr Nalî ye.

Helkenraw: Kolayî.

Xaneqakey Silêmanî: Navê mehelekê ye li bajarê Silêmaniyê.

Gewrem (Nali)!
Ey (Tancero)î sergirdan û
(Sîrwan) wêl
Serêk girr û bêşeyek kêl
Le kam gor da
to êsqanî rakişawî?!
Gorrit bizir
Bizir wekû sal û rojî
ledaykbûnî hezaran
mindalanî niştimanîm!
Bizir wekû zor qelemî
firêzawî naw gîrfanî şarekanîm
Bizir.. bizir
wek goranî û dengî xoş û
çirîgekey (Ehey Nasir).

Tancero: Navê çemekî ye li rojavaya Silêmaniyê

Le kwê da: Li kû derê.

Sergirdan: Melûl.

Sîrwan: Navê çemekî ye li rojhilata Silêmaniyê.

Wêl: Ebdal, Kesê ku bi dû serê xwe dikeve.

Kam: Kijan.

Bêşe: Rêl, biş.

Gor: Tirb.

Êstanî: Niha.

Bizir: Berze.

Firênraw: Avêtî.

Gîrfan: Berûk.

Çirîke: Gazîya bilind û xweş.

Ehey Nasir: Navê dengbêjekî ye.

Lat: Nik te, cem te.

Tiya ye: Têde ye.

Zam: Birin.

*Gewrem (Nalî)!
Nek gorî to
Heta êsteş em dinyaye
zorî tiyaye
zorî tiyaye
ke nazanin Kurdistan xoy
zamî gewrey le kwê da ye!*

- 2 -

*Le gwê Bisfor herdu destim
xistote ber piştênekem
Xom be tenya
Wek darlîmoyekî zerdbûy
serpergirtû
rawestawim
Ba yek bizêw xêra xêra
dê û hêstake destî terr e
bwênbaxim ra'ekêşê û
qûş exate ser çawim*

Xom: Ez bixwe.

Bizêw: Livîn, hereket.

Xêra: Bi lez.

Dê: Têt.

Qûjîş: Por jî.

Gelê: Pir, gelek.

Waz nahênê: Dest jê naberde.

Narwatewe: Naçe ve.

Xor: Roj.

Tund: Şidayî, mukum.

Bala_m: Bejna min.

Ra'eweşênê: Dirahijîne.

Da'erinê: Di erine.

Eyda be dem: Dide ber.

*Em Ba ye gelê lasar e
Waz nahênê û narwatewe
Dê û destî wişk bûtewe
Dê û be ber çawî xorewe
tund balam ra'eweşênê û
lîmoy xemim da'errinê û
eyda be dem Bisforewe*

*Ta kwê birr kat?
Newresekey Nazim firrî
Aşiqî aw piya helpirjaw
Ta kwê birr kat?
Be qelembaz, be nerme xar
Espî şepol,
yalspî û bij, kefelşîn
cilewberbûy, ser berew xwar
Be dwayan da*

*Ta kwê bir kat: Heta kû derê biçe.
Newres: Navê teyrekî ye.
Piya helpirjaw: Pêde rijtî.
Qelembaz: Bazdan.
Yal sipî û bij: Pora hespî ya spî û bijyay.
Kefelşîn: Kimax şîn.
Cilew berbû: Hefsar berdayî.
Eyan gatê: Digihe wan.*

yeke

yeke

Min xeyalim wekû hetaw

eyangatê û cêşyan dêlê

Yan her wekû pelehewrê

jan be baranewe bigrê

be seryan da dêt û erwa

erwat û dê

Ta ew ezê û

Ta ewan taqetyan eçê.

Yan naw be naw

Her sêberyan bo ekat û

weris nabê û

be diyaryanewe ewestê

Wek şair be diyar wişewe

Zewî be diyar piroşewe

Çira be diyar

aşiqêkî bêdarewe

Hejaran be diyar karewe.

Cêşyan dêlê: Bcî de jî dihêle.

Jan be baranewe bigrê: Ji baranê bi hemle be.

Erwa: Diçe.

Taq û tenya: Bitenê.

Naw be naw: Carna.

Weris nabê: Na westiyê.

Sêber: Si.

Be diyaryanewe ewestê: Li benda wan dimîne.

Zewî: Zevî.

Piroşe: Şilove, şilope.

Bêdar: Bêxew, hişyar.

Minîş: Ez jî.

Hengêk im: Mêşeke hingiv im.

Mişîle: Mêjmêjok.

Minîş êsta
hengêk im û mişîley lêwî
em Bisfore balî girtûm
Herçend emewê helfirim
helnafirim û heta êsta
le cêy xom
hiç ne biztûm!

Le gwê Bisfor danîştûm û
qolî kiras heta anîşk
pentol ta ejno helkiraw
Herdu qaçim
xistûte naw
awî tengaw
Êste le (Titrwask) eçim!
Titrwaskê namo û bê cût
Çend rojêk e
her xoy û xoy
be sêberî kenarêki destezîwa

Bal: Per.

Emewê: Dixwazim.

Nebizûtûm: Ne livya me.

Le gwê: Li ser lêvê, li rex.

Qolî kiras: Hiçkê kirasî, milê kirasî.

Ejno: Çok, jino.

Helkiraw: Hildayî.

Tengaw: Ava tenik.

Namo: Xeribî.

Her xoy û xoy: Her ew bixwe.

Kenar: Berlêva avê.

Desteziwa: Di dest tezi da

*Be hetawî bestênêkî
areqî lacang ne sirriwa
Her xoy û xoy, namo bêcût
Be sert roxî dawên tera
nizim nizim be qed balay
xemî namom
Hel'efrêt û înca berz
le naw temî
nêwedapoşî şaxa
win ebêt û le dwayî da
her nxoy û xoy namo bê cût
egate lay befrî nostûy
ser helemût!*

*Le gwê Bisfor rakişaw im
Hedu destim le jêr ser da
Êste elêy Hêroyekî
serliq sipî m*

Bestên: Lêva çemî.

Areq: Xweh.

Lacank: Cihnik.

Nesirriw: Nejêbiri.

Rox: Lêv, al.

Dawêntera: Dawa şil de.

Beqed: Temet, qasî.

Nemam: Şitil.

înca: Evcar.

Tem: mij û moran.

Helemot: Firake, serbejêr.

Hêro: Helo, navê gulekê ye.

Elêy: Dibêjî.

Le dûrewe aw hênawmî û
aw laydawim.
Wekû hêlkeşeytanokey ser lim
çawim nuçaw
Wek şorebî danewîwî
gwêgirtû le goranî aw
gwêm girtûwe
Elêy haje nawim dênê
Gerdawî dûr bangim eka.
Ser hal'ebirim
Tozêkîtir hel'esim û bem roxe da
rêgay awingawî egrim
Erom hewrazî ser be gul
Deştî qijzerd
Girdolkey herdî rût û qût
hemûy ebrim
Erom.. eçim
Le gulkêşî paporekan

Hênawmî: Ez anîme.
Laydawim: Ez dame alekî.
Şorebî: Bişeng. Şengebî.
Danewîw: Çemayî.
Gwêgirtû: Guhdar.
Elêy: Dibêjî.
Haje: Dengê avê, xuşêna avê.
Nawim dênê: Navê min tîne.
Laylayem bo eka: Ji min re dilorîne.
Gerdaw: Gerdav.
Ser hel'ebirim: Serê xwe radikim.
Tozêkî tir: Bêhnek din.
Bem roxe da: Di vî alîyê avê da.
Awingaw: Penkayî, pindgirtî.
Herd: Kêrî, sirta çiyay.
Rût û qût: Reperût.

*Le bêkarî benderekan
pirsyar ekem.
Erom (Şeftîqî torneçî) ebînmewe
lêy epirsim..
Ta beleme sewilsore
çawşînekey (Nazim Hikmet)
edozmewe û siwarî ebim
Ewsa îtir herdu sewlim
ebin be du balî dirêj
embene lay şepolî dûr
Embene lay ew gerdawey
bangî kirdûm
Embene lay masîgirê
ke her wekû xom tenya ye
Belam awatî çaw sewzî
wekû Bisfor le dilya ye.*

Institut kurde de Paris

*Bender: Mîna, cihê ku papor lê disekinin.
Edozmewe: Ez dê vebînim, peyda kem.
Embene: Min dibene.
Awat: Hêvî.
Çawsewz: Çavkesk.
Le dilya ye: Di dilda ye.*

Sotin

*Be ser pîlkanek tirsâ
tarîkî her wekû dizê
bo deronim şûr ebuwe
Katê geyste naw dilim
wîstî destî rakêşê
Le pîrrêka
xoşewîstîm dagîrsan
tarîkî û tîrsim tiya sotan.*

Sotin: Şewat.

Deron: Hinav.

Lepîrrêka: Ji nişka ve.

Dagîrsan: Pê kir, hil kir.

Tiya: Têde.

Furat

*Furat zor car be kokekûk
dêt û le lam da'enîşê!
Dest be şepolî rîşya ehênê
sok pêm elê:
_ Şîr bilê!
Ewey heta ser bimênê
awî dilm û ew şîrane n
ke hejaran le bîr naken.*

Institut kurde de Paris

Be kokekok: Bi kuxîn.

Şepol: Pêl.

Rîşya: Rihdîna xwe.

Da'ehênê: Pêde tîne.

Elê: Dibêje.

Ewey: Yê ku.

Le bîr naken: Ji bîr naken.

Colanewe

*Du liqî du dargwêz
sûk sûk..
colaneyekyan be nobe
ra'ejenî.
Mindalekeyş le naw kejawey xewêkî
rengawrenga pê ekenî.
Liqepîrekeyan witi:
Tu bawkî emit enasî?
Liqelawekeyan
serî bîrçûnewey bo rawşand.
Liqepîreke henase û axêkî qûlî helkêşa
Witi: Bawkî ew piyawê bû
par zistanê
a lêrewê
bo gundekeyan eçûwe
lew wexte da min le ber heresî befra
hawarim lê berz bûwe..
geyîşte lam, belam sed dax
hetaku minî derhêna
xoy req bûwe.*

A lêrewê: Eha li vir.

Liq: Şax.

Colane: Hêzok, hêlekan.

Tu bawkî emit nasîwe: Te bavê vî nas kiribû?

Heres: Ketin.

Poleke

*Yekem car bû
ke dirextêkî melkujraw
be ser rûbarêk da bigrî
Lew rojewe..
Bo yadgarî nemirî
Rûbar firmêskî dirextî
lêkda û ...kirdî
be polekey
piştî masî.*

Institut kurde de Paris

*Poleke: Perên pišta masî.
Rûbar: Çem.
Yadgar: Biranîn.
Firmêsk: Hêsir, rundik.*

Dayik

*Le nêwan du bax da nûstim
xewî sewz û sorim bînî.*

*Le nêwan du estêre da
xom mellas da
çepkê le nihênî şewim
bo bîr çinî.*

*Le nêwan du çem da royştim
haje û şepol
bûne hawrêm.*

*Serim xiste nêwan du dildarewe
talemûwe spîyekanî qijim
wirde...wirde
reş bûnmewe.*

*Le nêwanî du daykîş da
ke danîştim
be didarî gewretirîn xoşewîstîy
em serzemîne geyîştim.*

Xom: Min xwe.

Mellas da: Melis bû, xwe li erdê xist.

Haje: Dengê avê, xuşîn.

Tall: Davên mû.

Hawrê: Heval.

Didar: Dîtin.

Kursi

***Ew kursiyey şa'trekeyan
le ser kuşt
şayetêk bû
hênde jiya
ta mergî celladî binî û
ta azadî le ser danîşt.***

Institut Kurde de Paris

***Şayet: Şahid.
Merg: Mirin.***

Lutke

Çûme ser lutkey (Hesarost)
(Pîremegron) kewte jêr pêy pelehewrê.
Le ser lutkey Pîremegron..
(Sefîn)im dî wekû mindal
be damênî befrî ew da hel'egerê.
Ke çûşme ser lutkey (wişe)
Serincî binbinarim da..
Hesarost û Pîremegron
hênd biçûk bûn
zû zû
le çawim win bûn.

Lutke: Serê çiyay.

Pîremegron, Sefîn û Hesarost navên sê çiyayên e li Kurdistana başûr.

Binar: Binê çiyay.

Hel'egerê: Werdigerê.

Torandin

*Pêy bizanim yan ne zanim
Ke parçe kaqezêkî spî edrênim
wişeyekî hêşta nezaw î serî
qelemekem egiryênim.
Pêy bizanim yan ne zanim*

*Qelemişim ke wişeyek lebar ebat
parçekaqezêkî spîm
le jiwani
şîrêkî çawnepişkotom etorênê*

*Torandin: Silkirin.
Le bar ebat: Ji dest dide.
Çawnepişkoto: Çavnevekiri.
Etorênim: Sil dikem, tore dikem.*

Srînewe

*Balindeyek Hilfirîni
le balekanî kirdewe û biryarî da
be bax bilê ne şnêtewe
Çunke zanî aso rengî
erxewanî xoy dawete
destî temê
Bîsrêtewe..*

Institut kurde de Paris

*Balinde: Çûk.
Sirrînewe: Jêbirin.
Ne şnêtewe: Ne nihişit, ne dadet.
Aso: Ufuq.
Tem: Mij, xuman.*

Naw

*Gomê şoykird be asoyek
Le baweşî
sêhem werz da
le naw şebeqî demkela
kiçêkyan bû.
Bo naw geran
Herçî şax e kobûnewe û
herçî balinde û dirext e gird bûnewe û
be hemûyan
kiçekeyan nawna (Leyla)*

*Naw: Nav.
Şebeq: Ronahî, şefeq.
Baweş: Himbêz
Gom: Gola avê.
Werz: Demsal.*

*Lafaw be Masigirî wit:
Hoy torebûnî lêşawim
gelêzor e
Belam hoy heregewreyan
le ber serbestîy masî ye û
dijî tor e.*

*Lafaw: Lehi, lêvi, lase.
Ho: Sedem, sûç, sebeb.
Lêşaw: Lêhmiş, helî.*

Le Daristanêk da

*Tarîk dahat, şêrê le lanekey xoy da
bîrî kirdewe çon sibey
pelamarî pilingekey hawsêy bida?!
Pilingekeş bîrî ekirdewe ke çon
beyanî rêwî bigorê û kewlî bika?!
Rêwiş bîrî ekirdewe
çon bigate ser perjîni gwêçemeke û
zeneqotey kotir bixwa?!
Kotriş bîrî ekirdewe
çon etwanê
rawçî û
balinde û
ajelî
naw daristan hemûyan yekxa
çon etwanê?!*

Lane: Lehinde.

Pelamar: Xwelêdan, êriş.

Hawsê: Cîran.

Kewlî bika: Ji kevil bike, Bêpost bike.

Kotir: Kevok.

Zerreqoûte: Têjka kevokê ku hîn perên wê çê nebûne.

Balide: Çûk, civîk.

Yekxa: Bike yek.

Etwanê: Dikare.

Çon: Çawa.

Gera

*Ew gomey çiroknûsekey
tiya xinkênra
Çawî be naw binya gêra
Ke wird bûwe,
Riwanî ew şwêney
qelemî tiya nostûwe
masiyesorery dayik geray
hezaran kurteçirokî tiya xistuwe*

Gera: Xerz.

Gom: Gola avê.

Xinkênraw: Xeniqandî.

Wird bûwe: Bala xwe dayê, hûrik lê nêrî.

Riwanî: Lê nêrî.

Tiya: Têda.

Şeware

*Ew çiraye boçî girrî
le xoy berda û damirdewe?!
Ew ciwanemerge şew nebû
ne çê be gij tarîkî da û helî ne birrê
Çon ronakî xoy ekujê?!
Şaxêk witi:
-Min bînîm Axay malekey
nêweşewê
le milewe helîgirt û
birdî raygirt
beramberî polemelê
Bo eşqî şew
melî şyda
xoyan hawîşte ber çira
Ke çeqoy Axay fêrebirrîn
yeke yeke serî birrîn;*

Şeware: Nêcîrkirina teyran bi şev.

Çira: Mom, find, şemalk,

Ciwanemerg: Yê ku bi gencinî dimire.

Be gij: Xwelêdan.

Çon: Çawe.

Şax: Çiya.

Polemel: Refa teyran, komeke teyran.

Şeyda: Ji işqê dînbûyî.

*Pencerey jorekeş witi:
Le malewe ke Axa nost
min gwê m lêbû
çiray çawkiz
be xoy ewit:
-Minî hêna rawî tarikî bo bikem
çon bijîm û carêkîtir
dildaranî dirext û aw
be şewarey
mirdin bixem?!*

Institut kurde de Paris

*Çiray çawkiz: Momika kê mronahî.
Be xoy: Bixwe.
Dildar: Evîndar.
Dirext: Dar.*

Samal

*Maweyek bû, bûbûm be aşnay
baran û befr û terze
Bêzar bûm û xozgem exwast
bigeme lay dîdarî sewz.
Geyîştim her maweyek bû
weris bûm û
xewim be sirwey jêr kepr û
hêşoy darmêwewe bînî
Xew hate dî
Maweyek bû bêzar bûm û
hezim ekird gelarêzan dampoşêt û
gwê le lawanewey xezan bigrim
Weris bûm û maweyek bû
Belam katê geyîştme lay xoşewîstît
ey kiçî cwan..
Samalî kird bêzarîm û
toş bûyte hemû werzekan.*

Samal: Sahî, esmanê zelal.

Aşna: Niyas.

Terze: Gijlok.

Didar: Ditin.

Weris: Westiyay.

Sirwe: Bayê hin ê sibê.

Hêşo: ûşya tiri.

Xew: Xewin.

Gelarêzan: Navê meheke pyîzê ye bi kurdî.

Lawanewe: Lorîk, heylak.

Xezan: Xezalok, pelên daran li payîzê.

Werz: Demsal.

Pirç

*(Ba) gileyî le pirçî (kal)ê kird
çunke xoyan bestûtewe
naçin le gelya helperin
Pirçediltengekeyan wityan:
-Heta pencekanî (Kakil)
xoyan ne alînin ême
le gel kes da hel naperîn.
(Ba) pêy witin:
-Ger tore bûm
ger ew pencane helwerîn?!
Pirçegiryawekan wityan:
-Xoman ebrîn.*

Pirç: Por.

Kal: Gewr.

Helperin: Leyizin.

(Kakil): Navê xurtekî ye.

Pence: Tîlî, tîbil.

Roman

Ey kiçi cwan!

*Ew romaney ke dawmêti û
duway xwêndnewey hênewewey
Ke xismewe kitêbxanebiçkolekem
hemû kurteçîrokekan
dewreyan girt û, ewîş kewte
gêranewey ew basaney le seyrani
çend rojey da le gel çawta
kirdbûni;*

Pêy ewitin:

*-Ew Şîrîne hez le xwêndnewey çîrokî
keleget î wek min eka
çîrokî kurt seyr naka.
Dway maweyek temaşam kird
hemû kurteçîrokekan
le ber xatrî çawekanit
yeke yeke
bûne roman!*

Damêti: Min ji te re dayî.

Gêranewe: Behis kir.

Keleget: Bejin bilind.

Diyarî

*Ke tişkit girt û pêt nûsî
Xor dête lat û be diyarî
kitêbêkit pêşkeş eka.
Ke şepoliş it xwêndewe
Aw dê û ciwantirîn rûbarî
kiçî xoyt pêşkeş eka.
Ke evîni dildaranîş le naw diltâ
helgîrsênî
paşeroj dê û bextiyarî
em zemîne t pêşkeş eka.*

Tişk: Tirêj.

Pêt nûsi: Te pê nivisand.

Xor: Roj.

Şepol: Pêl, mewca avê.

Rûbar: Çem.

Helgîrsênî: Pê bêxî, berdeyê.

Bîrkewtnewe

*Balindekan her le ber şînayî asman
niye efrin.*

*Serçawekan be tenya her
le ber hajey rûbarekan helnaqûlên.*

*Dirextekan her le ber ciwanîy liq û pop
sêber naken.*

Befîr her le ber zistan û şêrebefrîne nabarê.

*Esp be tenya her le ber awzengi lêdanî siwar û ci-
lewî şil*

na date xar.

*Bayş her le ber lerînewey
daristanekan hel nakat.*

Toyş... toyş

em şîrane be tenya

le ber nawî (Şêrko Bêkes)

pesend nakey.

Balinde: Çûk.

Le ber: Ji ber.

Serçawe: Serekanî.

Haje: Xuşîna avê.

Helqûlan: Helkendina avê ji erdê.

Awzeng: Zengo, rikêb.

Lerrînewe: Hejandin.

Toyş: Tu jî.

Pesend: Qebûlkin.

Be tenya: Bitenê.

Kilaw

To bîniwte

*Bedem firînewe ke pole kilawkûreyek
be termî gulê*

yan çilê egen

Heta term têper ebê

ewestin bo rêzî xem û

kilawekanyan da'egrin?!

Ey Bîniwte

ke berûyek bo kewêkî

kujraw egrî?!

Kilawekey da'grêt û

firmêskekanî pê esirê?!

Belam le jorekey min da

ke hewalî berûyekî

ciwanemerg û

kilawkûreyekî xinkaw egate lam

be bêdengi

pandaneke

kilawekey le ser eka û

înca egrî!

Kilaw: Kulav.

Kilawkûr: Navê çûkekê ye.

Pol: Ref, koma çûkan.

Çil: Şaxê darê.

Term: Cenaze.

Têper ebê: Derbas dibe.

Firmêsk: Hêsir, rundik.

Cwanemerg: Yê ku zû dimire.

Da'egirê: Dadigire.

Siwêske

Şûreçinarêk epirsî:

*-Em Şûrebiye le ber çi
serî xistote naw koşi
ew çemewe û helînabirê?!
Şepol witi:*

*-Hêştâ qît bû
hemû carê Swêskeyek
ehat û eçûwe ser serî
beçirpe hewalî ew berî çemî
pê ra'egayan.*

*Êwareyek Swêskeke
mijdey pê bû ke nîştewe
waşeyek xoy pê dakêşa
kewte xwarê
Şûrebî boy nûştayewe
derî bènê
destî neygeyiştê nuqum bû
Itir lewsa we em serî
wa le naw koşi çem da ye û
boy egerê.*

*Swêske: Çurkinê, teyrek biçûke di nav darên li lêva avê da
dimîne.*

Helînabrê: Na rake.

Qit: Rast û bilind.

Be çirpe: Bi pisepis.

Hewal: Noçe, xeber.

Mijde: Bişare, mizgînî.

Ke nîştewe: Dema veniştî, daday.

Waşe: Paşok, navê teyrekîye çûkan dixwe.

Boy nuştayewe: Xwe ji bo çemand, venişand.

Nuqim bû: Noq bû.

Lewsawe: Ji wê demê de.

Boy egerê: Lê digere.

Bilit

*Ey kiçi cwan!
Ew bîtey le paseke da bot kirîm
ke dabezîm
serincim da
yeke yeke jimarekanî le desma
ser der dênin sewz debin
Gul der'eken
Gulekanîş le gel coley
pencekanma
le dwa êstgayş ke dabezîm ey kiçi cwan!
(litê) awirim dayewe
pasekeyşim bûte barçe!*

*Bot kirîm: Te ji min re kirî.
Ke dabezîm: Dema ku ez peya bûm.
Serincim da: Min bala xwe dayê.
Le desma: Di destê min da.
Cole: Livîn.
Êstga: Stasyon.
(litê): Peyvek swêdî ye, ango piçek.
Awirim dayewe: Ez vezivirîm.*

Pend

*Zor şit hene jeng heldênin
bîr eçinewe
dwayîş emirin
Weku tac û
sewlecan û
textî jêr pêy padişakan.
Zor şitî tiri dinyaş hen
na rizên û
bîr na çinewe û
hergîz na mirin
Weku şepqe û goçaneke û
pêlawekey
(Şarli Şaplin)*

Pend: Ibret.

Zor: Gelek.

Şit: Tişt.

Sewlecan: Darê ku mir û padşa di destê xwe digirin.

Hergîz: Çicari.

Goçan: Gopal.

Ser

*Le pencerey jorêkewe
kiçêkî ciwan,
Le perjîni baxçêkewe
bawêşê gul.
Le gîrfanî kirasekey minîşewe
qelemekem
seryan hênaye derewe
Kiçeke bo dilxwazekey
Gulekan bo
mindalekan
qelemekeyşim bo şîr
Ta pêkewe
wêney her hemûyan bigrê.*

*Bawêş: Himbêz.
Qelemekeyşim: Pênivîsê min jî.
Dilxwazgêni: Xwastî, xwazgîni.
Seryan: Serên xwe.
Minîşewe: Min jî.*

Wêne

*Çwar mindalî
Tirk û Fars û
Ereb û Kurd
be her çwaryan
wêney piyawêkyan dirust kird
Yekem; serî
Duwem; destî
Sêyem; leşî û qaçekanî
Çwarem ; çekî kiede milî.*

*Qaç: Pî, pê.
Serî: Serê wî.
Şan: Mil.*

Şayet

Kuştyan

(Ba) hat û bedlekey leber dakend

Baran; şti.

Rûbar; birdî.

Baxçe; naşti.

Le malewe, ke bedlekeyan helwasî

{xem}e wirdilekan destyan

be gîrfanekan da gîra

Gîrfanî yekem pêy witin:

Ewe pênc şeş {tumen}î emroy xwên mijraw

Gîrfanî duwem pêy witin:

Ewe qolê

cigerey qamîşî kurdî

Gîrfanî sêyem qîjandî û

witî eweş

duwa wêney petî sêdare û

milî {Qazî}.

Şayet: Şahidi.

Leber dakend: Jê kir.

Şitî: Şuşt.

Birdî: Bir.

Naşti: Veşart.

Wirdîle: Biçûk, hûr.

Gîrfan: Berik.

Tumen: Parê îranî ye.

Qolê: Mistek, lepek.

Eweş: Ev jî.

Pet: Kinif, ristik.

Sêdare: Qinare.

Qazî: Qazî Mehemed.

Azadî

*Le naw henawî hewrewê
mijdey sewz da'ebârî
Le naw çawî kanîyewê
awî jîyan hel'eqûlî
Le naw derûnî şaxewê
melî berbeyan hel'efrî
Le naw birînî kêlgewê
gulegenim ehate der
Le naw lûley çekîşewê
rêy azadî.*

*Henaw: Hinav.
Mijde: Bişare, mizgînî.
Hel'eqûlî: Dihilavêt.
Mel: Teyr
Şax: Çiya.
Berebeyan: Berbang.
Kêlge: Zeviya kêlayî.*

Xak

*Destim bird bo çilî darê
Le taw azar dar daçleqî
Ke destim bird bo liqekan
Nawqedî dar
kewte hawar
Ke bawêşim kird be qed da
Xak leriyeve le jêr pêma
berd nalandî
Em careyan ke danewîm
xolim helgirt
gişt Kurdistan zirikandi*

Xak: Ax.

Çil: Çeqilê darê.

Daçileki: Ji tirsê recifi.

Liq: Şaxê darê.

Nawqedî dar: Qurmê darê.

Kewte hawar: Hawar kir.

Bawêş: Himbêz.

Leriyeve: Lerizî.

Berd: Kevir.

Nalandî: Nalîn kir.

Em careyan: Evê carê.

Ke danewîm: Dema ku min xwe çemandî.

Xolim helgirt: Min ax hilgirt.

Zirikandi: Qijand.

Çirîke

*Beyanî zû ke hetaw hat
Lutkekanî le xew hestand
Lew kate da min demêk bû
melî şîrêkî nenostûm
Le lutkewe hatbuwewe
Be bêwiçan
le ser befrî
perkaqezî ber demim
eyçirîkand.*

Institut kurde de Paris

Çirîke: Wiçewîç, dengê çûkê.

Hetaw: Hetav.

Lutke: Gupîtk, serê çiyê.

Le xew hestand: Ji xewê rakirin.

Demêk bû: Ji mêj bû.

Ber demim: Li pêşîya min.

Eyçirîkand: Wiçewîç dikir, dixwend.

Jiyanim

*du şit kemxayene bizey
demû lêwyan
wan le pêşçaw
Xoşty min
Xoşty pepole
Du şit xêra ye helçûnyan
Bebirîşte gewrebûnyan
wan le pêşçaw:
Balay xemim
Balay lawlaw.*

*Kemxayen: Demkurt.
Bize: Bişkurîn, bişirin, girnijîn.
Dem: Dev
Lêwyan: Lêvên wan.
Pepole: Belatînk, perperok, perwane, minminok.
Xêra: Bilez.
Helçûnyan: Helçûna wan, bilindbûna wan.
Bala: Bejin, qam.*

Çek

*Bo ewey şax dilî xoş bê
Dirextekan be (Ba)yan wit:
Weku şimşal bîyan jenê.
Bo ewey bax weris nebê
Mel be çem û Rûbarî wit:
Şepol des girê û pê kenê.
Heta şîrîş azad bîfrê
Xak be çekî pêşmergey wit:
Girr lem şewgare berbide û
le bawêşî xor da bimre.*

Bo ewey: Ji bo ku.

Şax: Çiya.

Dirext" Dar.

Şimşal" Bilûr.

Bîyanjenê: Bi awaz li wan bêxe.

Mel: Teyr.

Şepol" Pêl.

Desgirê: Dest bigrit.

Pê kenê: Bikenit.

Xak: Ax.

Girr: Agir, gurri. pêt.

Şewgar: Şevên bê raketin.

Bawêş: Himbêz.

Xor: Roj.

Dîsanewe Xoşewîstî

*Wilat zor e le Kurdistan
şoxuşengtir
xwêngerimtir.*

*Wilat zor e le Kurdistan
çawî geştir
êsksoktir.*

*Wilat zor e le Kurdistan
qisexoştir
desrengîntir.*

*Belam ey Kurdistanekem!
Wilat niye
hergîz le to xoşewîsttir.*

Xoşewîstî: Evîni.

Xoşewîst: Xweştîvî, ezîz.

Hergîz: Çi carî, qet.

Rêga

*Rojê zemîn burkanî bû
Burkanîş kurdistanî bû
Kurdistanîş kurri weku
(Ararat)î lê kewtewe
Araratîş Kurdî lê bû
Kurdîş duwaney çewsanewe û
têkoşanî be yek sik bû
Lew duwaneyş
rêgay weku (Yeimaz Gune)y lê dayik bû.*

Zemîn: Erd.

Lê bû: Jê bûn.

Duwane: Axafîn.

Çewsanewe: Koletî, tepeserî.

Şewnixonî

*Lew şewe da
Lew dole da
Çiraka kujabûnewe
Taqeçirayek esûta
Ewiş çiray şa'irê bû
Bediyarî birînî nenostûy
şîrêkewe danîştibû.*

Şewnixonî: Şeva nixaftî, şeva bêdeng.

Çira: Momik.

Esûta: Dişewitî.

Bediyar: Li bendê.

Kwêr

Berxoleyek
duway girmeyek
duway royştinî firokeyek
demî gêra;
Ne guwanî bo bînrayewe û
ne ranî bo duzrayewe û
ne çûşewe ser aweke.

Institut kurde de Paris

Kwêr: Kûre.

Berxole: Berzik.

Demî gêra: Devê xwe gêrand.

Guwan: Guhan.

Bînrayewe: Dît.

Duzrayewe: Vedit.

Ne Çûşewe: Ne jî çû.

Napak

*Hawînê bû nîweşewê
Le kejêk da darebenê
Ke man lew dîw kel awa bû
Be pêdizkê
xoy dizyewe
Xoy tenya bû
Neyhêşt darê
Neyhêşt liqê
yan rêbwarê
kes bibînê.
Darebenî çawberewjêr
penay birde maletewrê
tewir kirdî be pasewan.
heta êskî koşkî bigrê.
Rojê zistan
Piretewir zor sermay bû
Darebenî letlet kird û
firêydaye naw agirdan.*

Napak: Nepaqij, pis.

Kej: Kêrî, çel.

Lew dîw kel: Li wî alê kelhê.

Mang: Hiv.

Be pêdizkê: Çûna bi dizikî.

Xoy dizyewe: Xwe vedizî.

Tenya: Bitenê.

Neyhêşt: Ne hêla.

Liq: Şaxê darê.

Rêbwar: Rêving, rêwî.

Dareben: Darkezan, darbenîşt.

Penay birde: Hewar bir, hawar xist.

Maletewr: Mala tevrî. bivrî.

Êsk: Heres, zêrevan.

Letlet: Perçe perçe.

Firêy daye: Avêjte.

Agirdan: Kuçkê agirî.

Helwêst

*Sêberî gelay dartoyek kişayewe
Wextê zanî ew rêbwarey
wa be pele xoy ekutê
bo pişodan le sayey da
Le heldêrekey ew diw da
du sê nemamî ser birî.
Man tirîfey kujayewe
wextê zanî le ber ew da
tur bo girtinî gizingî
sibey beyanî eşinrrê.
Killê xoy
le kunî qifla asî kid*

Helwêst: Mewqif.

Sêber: Si, Siber.

Gela: Pel, belg.

Rêbwar: Rêving, rêwî.

Be pele: Bi lez.

Xoy ekutê: Xwe tê dixê, xwe tê dikute.

Pişodan: Bêndan.

Le sayey da: Li jêr siya wê.

Heldêr: Firake, cihê bilind ku meriv jê bikeve.

Ew diw: Alê din.

Nemam: Şitil.

Mang: Hiv.

Tirîfe: Tava hîvê.

Gizing: Roniya li dema berbangê, elind.

Eşinrrê: Radiçî

*ke hestî kird eyanewê
çirayek bêne derewe
bixinkênin.
Rêgayek pasdarekanî
yek yek wêl kird
wextê zanî eçin bo ewey
baxçeyek be dî l bigrin.
Nameyekîş xoy le zerfekey da dirand
wextê zanî
hewalî i'damkirdinî
helbestêki le nawda ye bo (Mehabad)î Leyla ye.*

*Ke hestî kird: Dema ku pê zanî.
Eyanewê: Dixwazin.
Çira: Momik.
Bixinkênin: Bixeniqînin.
Wêl: Kesê rê lê berze, ebdal.
Hewal: Noçe, xeber.*

Mîrat

*Ke kew emrê
diway xoy bo şax
çend qaspeyek beçê dêlê.*

*Ke heng emrê
diway xoy bo bax
çend maçêki şîrîn şîrîn
becê dêlê.*

*Ke wextêkiş Tawis emrê
diway xoy hendê têli rengîn
bo naw guldan
becê dêlê.*

*Her katêkiş ke min emrim
diway xom bo êwe û Kurdistan
hendê şîrî ciwan
becê dêlim.*

Diway xoy: Paşî xwe.

Şax: Çiya.

Qaspe: Qebîn, dengê kewî.

Heng: Mêşa hingîv.

Guldan: Qafka gulan.

Becê dêlê: Bici têle.

Bo êwe: Ji bo we.

Hîwa

*Eger evînit baran bê
wa le berya rawestawim.
Eger evînit agir bê
wa le nawya helkurmawim.
Ey evîni Kurdistanim!
ştirim elê:
Ta baran û agir mabê
miniş mawim.*

Institut kurde de Paris

Hîwa: *Hêvî.*

Wa le berya: *Vaye le ber wê.*

Helkurmawim: *Dikuzirim.*

Miniş mawim: *Ez jî mayî me.*

Encam

*Ew zîndaney
(man)yan tiya kuşt
xor hat girti.
Ew rûbarey cogey qût da
ewîş zerya heliloşi.*

Institut kurde de Paris

*Mang: Hiv.
Xor: Roj.
Coge: Cuwa avê.
Zerya: Derya.
Ewiş: Ew ji.
Heliloşi: Ew hilmiji, hilmirûst. fir kir.*

Awêne

*Ew awêneyey ke şehîd
qijî le ber da'ehêna
ewîş gîra.
Awêney dîl
neyzanî çûn xoy derbaska.
Rojê tawan
le gwê çemê
rîşî taşî
Awêne serî helbiri
(Ba)yek ehat
yek du çirpey legelda kird
Ba xêratir hengawî na
ta palêkî be mewe na.
Awêne xilbûwe bo çem
aw ne westa şepol birdî
bo ew şwêney
çiley şehîdyan egêra.*

Awêne: Qodî, eynik, xodî, nînik.

Ewîş gîra: Ew jî girt.

Le gwê çemê: Li lêva çemî.

Rîşî taşî: Rihê xwe tiraş dikir.

Serî hîlbiri: Serê xwe bilind kir.

Çirpe: Pîsepîs, gotina hêdî li ber guh.

Xêra: Bîlez.

Hengawî na: Gav avêtin.

Ta palêkî be mewe na: Heta palek li vî xist.

Xilbûwe: Girêl bû.

Şepol: Pêl.

Azar

*Ey jinî tenya û xemgînim!
aramîşit weku qije hengwînîyeket
dirêj dirêj bikerewe
Wek herçwaryan dil û baweş
bo hejarîş bigrewe.
Min ezanim çî şewêke û
derya le ser na'umêdî mekerewe.
Legel firmêsk hergîz medwên
de ba azar berdî req bê û
êweş ew pênc gulecwaney
le ser tewqeserî erwên.*

Azar: Jan,êş.

Tenya: Bitenê.

Aram: Tenahi, sebir.

Qij: Por.

Hengwîni: Hingîvi.

Baweş: Himbêz.

Mekerewe: Ne veke.

Firmêsk: Hêsir, rundik.

Hergîz: Çi carî, ebed.

Ne dwên: Ne axivin.

De ba: De bila.

Berd: Kevir.

Zebir

*Lay min emro
Kelley şîir û serî bizmar
weku yek in.
Katê herdu nûkî tîjyan
qûl ro'eçin
Le ser ewyan zebri azar
le sr emîş zebri çekuç
des da'egrin.*

*Lai min: Li nik min.
Kelle: Kuloxé serî.
Katé: Dema ku.
Nûkî tîjyan: Serén wane tij.
Qûl: Kûr.
Ewyan: Ewî.
Emyan: Evî.
Zebir: Dirb, zerb, léxistin.
Emîş: Ev jî.*

Yaxibûn

Ey zimaneşîrînekem!

lêm bibûre.

Bo yekem car be gwêt nakem.

Bo yekem car le ferhengit yaxî ebim

Bo yekem car to wek tînû

be şwên min da ra'ekyll û

minîş serab.

Eger em care şîrêkim kurêki bû

min nawî lê enêm (Şehab).

Yaxibûn: *Zizbûn, xeyidîn.*

Be gwêt nakem: *Guhdarya te nakem.*

Tînû: *Tênî.*

Be şwên min da: *Bi dû min ve, bi şûn min de.*

Minîş: *Ez jî.*

Nawî lê enêm: *Ezê nav bikim, navî lêkim.*

Salî Taze

*Ew kêlgeyey maçbaranî salî parim
sewzî nekird, emsal eykem
hewrê way wit.*

*Ew guleciwaney par nemda le egrîcem,
emsal eydem, baxê way wit.*

*Ew direxte şoxuşengey
par le tekya helneperîm,
emsal bo xom destî egrim,
şemal way wit.*

*Ew tacî girr î Newrozî par kirdme ser
biçûktir ebê le salî tazem,
lutke way wit.*

*Ew coganey par çawbirkêm legel kirdin,
emsal eçme xwazbînîyan
gomê way wit.*

Ew asoyey par tiya ne firîm,

Way wit: Weha got.

Egrîce: Bisk, zulf, teberî.

Dirext: Dar.

Le tekya: Li cem wê, li nih wê.

Helneperîm: Ne leyizîm.

Bo xom: Ji bo min.

Şemal: Bayê sibehê.

Tacî girr: Tacê agirî.

Lutke: Serê çiyê. gupîtk.

Xwazbînî: Xwazgînî, daxwazî.

*emsal ebê be cêy geştım
melê way wit.*

*Ew herfeçawreşaney par nem'enasîn,
emsal weku ristebazin
eyan keme herdu destım
kîjeloçekış way wit.*

*Ew gêjeney par xom lêda û geramewe
le salî nwê da eybirrim
espêk way wit.*

*Momekanî her duwanze pencey emsalım
şewqî hîwayan geştır e le hî parım
sînî ser mêzekeş way wit.*

*Ew denkegenmey salî par nemgeyande
naw şarekan
ebê emsal bigeyênım
mêroleçekış way wit.*

*Ew şîire sirke kêwîyey weku ask
par netuwani destemoy kem
salî taze malîy ekem
le baxelma eyxewênım
duway hemûyan
minîş wam wit.*

Kêlge: Zevî.

Mel: Teyr.

Sewz: Kesk.

Nem'enasîn: Min ne nas kiribûn.

Kîjole: Keçik.

Gêjen: Zivirk, çerzoka avê.

Mêrole: Mêrû.

Ask: Xifş, têjka xezalê.

Destemo: Dema meriv hêwanê kûvî kedî dike.

Malîy ekem: Ezê wî kedî û li malê xwedî bikem.

Le baxilma: Di pazila min da.

Eyxewênım: Ezê wê binvînim, bixewînim.

Minîş wam wit: Min jî weha got.

Befir

Mindal bûm û sereta bû
Xoşwiştît
topele befrê bû biçûk
beqed topê
Roj hat û çû
serinc edem
heta temen
berw lêjayî milbinê
topele befrî evînîş
xol exwat û da'egerê û
gewre ebê.
Rojêkîş dê
ey wilate spîkele xemgînekem
ke qursayî kêwî befir
bem dile biçkolaneye
helnegîrê û
her be destî
xoşewîstîy
to bikujê.

Sereta: Destpêk.
Xoşewîstî: Evînî.
Topelebefir: Tepka berfê.
Beqed: Hîdî, temet, qasî.
Temen: Umîr, Jî.
Berew: Berêf, ber bî.
Lêjayî: Serbejêr, nişîvî.
Xol exwat: Dizivîre, gêr dîbe.
Kêw: Şkêr, çiyayê bî kevir.

Şox

*Leber ewey çawekanim
du denke helojey reş bûn
ke dawat kird
yekêkyanim daye destit û
ewî tirim bo xom helgirt.
Ey kiçeke!
Belam dilim her yekêk e
Her qoxêk e
Ey na zanî
ewîş zûtir
le berbeyanî temen da
Kurdistanim pirrî piya kird
ew firanî
to bizane beşit neda.*

*Heloje: Encas, hilûk.
Yekêkyanim: Min yek ji wan.
Ewî tirim: Min a din.
Pirrî piya kird: Mîna teyrekî xwe lêda
Firrânî: Firand.
Beş: Par.
Beşit: Para te, bahra te, pişka te.*

Gorewî

*Le derewe
sermay Kanûn
demî (Ba)î le go xistûwe.
Le jûrewe
xoy be tenha danîştûwe
Lal û pal wek berx û kawir
minal nostûn.
mêrdîş ewe çend salêk e
ziryanêk e û
şwên eşqî çiya kewtuwe.
Xoy be tenya danîştuwe
elêy şûrebiy payîze û
serî bo koş daxistuwe
Her eçinêt û eçinêt
raspardey
Gorewîye pozewanekey
nîweşewê tewaw ebê
Ax.. nazanê
Dax.. nazanê
katê gorewî egatê
ew her takî çepî ewê!*

Gorewî: Gore.

Dem: Dev.

Le go xistuwe: Ji xeberdanê xistiye.

Lal û pal: Bêdeng û paldayî.

Ziryan: Babelîsk.

Şwên kewtuwe: Ketîye dûv, lê digere.

Elêy: Tu dibêjî.

Şûrebi: Şengebî, bişeng.

*Serî bo koş daxistuwe: Serê xwe çemandîye nav lingên xwe,
dikoşê de.*

Eçinêt: Diçinît, çê dike.

Pûzewane: Gora saq.

Xozge

*Hemû şewê
be qelemekey xom elêm:
Eger gulopî şîrî to
her be xwênî şehîdî nwê
dabigîrsê
De ba ewsa
ew xozgeyem bo bête dî
destit bişkê
temenkurt bî
de ba ewsa çîş le to bê.
Xelk bijî û
şîr bimirê.*

Xozge: Xwezî, miraz.

Elêm: Dibêjim.

Dabigîrsê: Hil bibe, pê bibe.

Temen: Emir, jî.

Ewsa: Hingê, wî çaxî.

Çîş: çinebûn jî.

Nawnîşan

*Ne nawî şar, ne gerek û ne şeqam û
ne jimarey telefon û ne sinoqî
postem heye
Keçî namey sewzî evîn
nizik û dûr
hemû rojê be rêwe ye
çunke şîrim xoy postecî xoşewistî û
edresîşim dilî diyarî Pêşmerge ye.*

Gerek: Tax, mehel.

Şeqam: Cadde.

Sinoq: Sindoq.

Keçî: Lê dîsa.

Giryan

*-Ew daristane bo egrî?
-Renge dirextêkî gencî lê mirdibê.
-Renge ziryanî dwênêşew
kiçeciwanêkî şûxî
firandibê.
-Renge hewalî kujranî
polemelêkî aşiqî
xoy bîstibê.
Ne'.. ezanê
le sibeynêwe be tenha
cê emênê
wextê gundî xoşewîstiy
hezar saley
le lutkewe
bo berew xwar da'egîrê.*

Bo: Ji bo çî, çîma.

Renge: Dibe.

Dirext: Dar.

Ziryan: Babelisk, bahûz.

Polemel: Refa teyran, komoka teyran.

Cê emênê: Di şûn da dimîne.

Lutke: Serê çiyê.

Da'egîrê: Ber bi jêr diçe.

Jimardin

*Eger tiwamît yeke yeke
gelay ew baxe bijmêrî.
Eger twanît herçi masî
kiçke û gewrey
ew rûbarey ber demta tê'eperê
serjimêr key.
Eger twanît le werzî
koçi balindey
berew jûr û berew xwar da
Berew xwar û berew jûr da
yeke yeke mel û balinde bijmêrî.
Ewa minîş belên edem
yeke yeke
herçi qurbanîy em xakî
Kurditane şîrîneye
bot bijmêrim.*

Eger tiwanît: Ger tu karibî.

Gela: Pel.

Kiçke: Biçûk.

Gewre: Mezin.

Rûbar: Çem.

Be ber demta: Li ber singê te, li pêşîya te.

Tê'eperê: Derbas dibe.

Serjimêr key: Bijmêrî.

Balinde: Çûk.

Ewa minîş: Vame ez jî.

Belên edem: Soz didem.

Xak: Ax.

Bot: Ji bo te, ji te re.

Mîwandarî

*mîwandarî baranim kird
bo jûrekem
wextê ke roy
gulêkî bo becê hêştîm.
Mîwandarî hetawim kird
bo jûrekem
wextê ke roy
awêneyekî biçkoley bo cê hêştîm.
Mîwandarî dirextîm kird
bo jûrekem
wextê ke roy
şaneyekî bo cê hêştîm.
Belam wextê ey kiçi ciwan!
to bûyte mîwanî jûrim
katê royştî
legel xot da
gul û awêne û şanet bird.
Belam diway xot
şîrêkî êkcar nazdarit
bo cê hêştîm.*

*Mîwandarî: Mêwandarî.
Ke roy: Dema ku çû.
Bo becê hêştîm: Ji min re hêla.
Awêne: Eynîk, xudîk, nînik.
Biçkole: Biçûk.
Dirext: Dar.
Şane: Şe.
Katê royştî: Dema ku tu çûyî.
Legel xot da: Te bi xwe re.*

Bala

*Bo şehîdêk û duwan û siyan û çwar
ewsâ min herdu çawanîm
ekirde du coge û rûbar
Min ewsave
bo malêk û bo gundêk û bo baxçeyekî ciwane-
merg
em taqedilem ekirde
pelehewrêkî payîze.
Ey êstake bo pênc hezar
çûn bitwanîm du çaw bikem*

Bala: *Bejin, qam.*

Ewsa: *Hîngê, wê demê.*

Coge: *Co.*

Rûbar: *Çem.*

Cwanemerg: *Jikurt, emirkurt.*

Em taqedilem: *Ev dilê min yê êkane (bitenê)*

Pelehewr: *Pêla ewrî.*

Ey êstake: *Pa nihe.*

Bitwanîm: *Karibim.*

*pênc hezar gom û derya
Du dest bikem
be pênc hezar kolewî reşhelgeraw
Qurgê bikem be pênc hezar gerûy tasaw
Min ezanim a em jane
wişem ebate gilewe û
hergîz pence
lawandinewey çend dirêj bê
na gate balay HELEBCE!*

Institut kurde de Paris

*Çon: Çawe.
Kolewî: Bizûtê agirî.
Zerya: Derya.
Qurg: Qirik.
Gerû: Gewrî.
Wişem: Peyva min.
Tasaw: Gêj.
Ebate gilewe: Dibete bin axê.
Hergîz: Hiç wext, çicar.
Pence: Tîlî, tîbil.
Lawandinewe: Lorîkirin.
Nagate: Nagihije.*

Jiwan

Kiçeşwanê
eçû bo cêgey jiwanê
Le rêgey çile nergizê
witî: cwanê!
tika nakey le mamanê
desim bigrê û bimbat bo lay
kureşwanê?
Memkî qotî rût û sipî
serî le baxî kirasî....?
birde derê
Wit: were
belam ba gund pêy ne zanê.
Rojî dwayî -nêrgizacar-
xoşewîstîy kiçeşwanê
kird be çepk û
legel dengî (Mamlê) da
nardî bo şar.

Keçeşwan: Keça şivan.

Tika: Reça, hêvî.

Çepk: Qeft, Destik.

Mamlê: Navê dengbêjêki ye ji Kurdistanê rojhilat.

Bala

*Azarêki balaberz im
Bê ewey biçim ser şanî xemêkîtir
tenha be serhelbirînê
Birîn.. le kwê bê eybînim
Hejar.. le kwê bê embînê.*

Institut kurde de Paris

Bala: Bejin, qam.

Berz: Bilind.

Şan: Mil.

Tenha: Bi tenê.

Serhelbirîn: Serhildan.

Le kwê bê: Li kû derê be.

Eybînim: Ez wî dibînim.

Embînê: Ew min dibîne.

Hengwîn

Nalî pirsî:

Hengwîn çi rojê peyda bû?

Mem û Zîn pêkewe wityan:

Hengwîn ew roje peyda bû

ke şaney demî du dildar

le ladêwe

nardiyane şar.

Hengwîn: Hingiv.

Nalî: Şaîrek kilasîkî ye ji Kurdistana başûr.

Wityan: Wana gotin.

Pêkewe: Bi hevre.

Demî: Devê xwe.

Le ladêwe: Ji gund.

Nardiyane: Şandine.

Şar: Bajar.

Kobûnewe

*Le Emrîkay xwarû da
şew be dizîy mexferewe
çend sinûrê kobûnewe
biryaryan da ke yektirî bisirnewe
pesaportî ber baxilî şar û gundi
em dinyaye wergirnewe
Wextê hestan.. le nakaw da
paytextekan hatin dayan be seryan da
beryan nedan
ta her yekêkyan kird
be duwan
be siyan
Ke beryan da
pesaportyan da be xoşyan!*

*Kobûnewe: Cîvîn.
Xwarû: Jêrî.
Bisirnewe: Jê bibîn.
Xoşyan: Xwe jî.*

Noştnewe

*Gulaleyek
bo Tutirkê nûştîyewe
destî maç kird
Ke lê bûwe û hestayewe
rengî sûri rijabûwe ber
pêy Tutirk û
heta mirdin
be daxî rengî zerdewe
tilayewe!*

Institut kurde de Paris

Nûştanewe: Nihîştin, venîştin, dadan.

Tutirk: Dirrî.

Lê bûwe: Jê vebû.

Tilayewe: Ket ser tilê xwe, ket ser tenîştê.

Qûlbonewe

*Ke cogeyek tînû ekeyt
dilî rûbarê eşkênî.
Ke tîşkê bend ekey
xor le xot zîz ekey.
Xo eger xor birîndar key
xwên le xot ekey be dijmin.
Ewey ke xwênî ronakîş
ebête dijminî
tarîkî eykujê.*

Institut kurde de Paris

*Qûlbûnewe: Kûrbûn.
Tînû: tînî.
Tîşk: Hetav.
Xor: Roj.
Ronakî: Ronahî, ronî.*

Coge

*Le naw holêkî Nyoyork da
mêşki kurteçîrokêkî
reşyan bijan
Xwênî dengî giftugokan
be şan û milî şano da
hatine xwarê û
cogeyan best.
Katê polîsekan wîstyan
kelepçeyan bikene dest
cogekan balyan lê riwa û
em careyan
bûn be helbest!*

Pijî: *Peqijî, Pijya.*

Coge: *Co.*

Giftugo: *Gotubêj.*

Şano: *Tiyatro.*

Wîstyan: *Wan xwest.*

Pencere

*Ke qûlim kird be qûlî hewra û
çûyn be pîr asmanewe
le pencerey
baranewe
çawman lê bû
herçî kulley ser zemîn e
helatin û geranewe.*

Institut kurde de Paris

*Ke: Dema ku.
Qûl: Mil.
Hewir: Ewir.
Kulle: Kulî.
Be pîr: Berev.
Serzemîn: Ser erd.*

Xişl

*Dêrzemanê gêrayewe:
Ştirê xoy bar kird le xişli
jinî sultan
roj roy... roj hat
katê ke jinî sultan mird
le ser fermayşti sultan
jin û xişl û ştirekeyan
pêkewe naşt.*

Institut kurde de Paris

*Xişl: Çekên ji zêri.
Dêrzeman: Zemanê dūr.
Gêrayewe: Gotî, behs kir.
Fermayiş: Emir, ferman.*

Reg

*Ew melaney be asmanewe ekujrên
ger estêre û pelehewr û
ba û hetawiş
tawankeran bedî neken
asoş gwêy xoy kerrka lêyan
şax û awiş le bîryan ken
htd.. htd
Taqedirextê her ebê biyan binê û
nawyan le ser
regekanî xoy binûsê.*

Mel: Teyr.

Estêre: Sitêr.

Tawanker: Gunehkar.

Le bîryan ken: Wan jibîr biken.

htd: Heta dawî.

Taqedirext: Darek bitenê.

Xoy: Xwe.

Zîndan

*Rojê zîndanê le qelay
xoy yaxî bû
le kirdnewey dergakanî xoy manî girt
daway roxanî xoy ekird
Bastîlekan kobûnewe
zîndanyan girt
xoyan be xoy da helwasî
wityan bilê:
kê enasî?
zîndan bergey ew azare
suxe ne girt
naçar bû î'tirafî kird
be destî xoy
nawî milyoneha kesî
bo Bastîlî dadga nûsî.*

Qela: Kel, kelh, keli.

Yaxîbûn: Xeyidin, silbûn, torebûn.

Manî girt: Pirotêsto kir.

Befrî çuwar werz

Hejarîne!

*Xoşewîstiyê we befrêki
çwar werz e
ebarêt û balay şîrim spî ekat
çon ehêlim gerdê bigrê
asmantan im lê bitorê
çon ehêlim tozê riqê
lêy binîşê, nawçawanim
le ser helgordî naw diltan
dabigrêt û girmoleyan kat.
Lew befre da nebê najîm
lew befreyş da nebê na mirim.*

Institut Kurde de Paris

Werz: Demsal.

Êwe: Hûn, hewe, we.

Riq: Kerb.

Lêy binîşê: Lê venîşe. dade ser.

Girmole: Gurmên.

Kat: Biket.

Werz

*Seretay werz
birînêkyan weko kilaw
kirde serî
dirrkeziyek
Kotayî werz
bînyan ewey ke çiqîl û dirk û dale
le bijwênî
ber hetawî paşeroj da
hemû bûnete gulale.*

Werz: Demsal.

Sereta: Destpêk.

Dirrkezi: Kinari.

Dirrk: Stiri.

Kotayî: Dawî.

Çiqil: Çeqil.

Dal: Kelem.

Bijwên: Zevya pir giyayê kesk, mêrg.

Gulale: Bîtanûk, navê gulek sor e.

Xoşewîstî

*Gwêm na be dilî xakewe
basî dildarîy baran û xoy bo kirdim
Gwêm na be dilî aweve
basî xoşewîstîy xoy û
serçawekanî bo kirdim.
Gwêm na be dilî darewe
basî xoşewîsî xoy û
gelakanî bo ekirdim.
Ke gwêşim na be dilî
xoşewîstî xoyewe
basî serbestî bo ekirdim.*

Institut Kurde de Paris

Xoşewîsî: Evîni.

Gwêm na: Min guhê xwe pêve na

Dildari: Evîndari.

Bo kirdim: Ji bo min kir.

Serçawe: Serekanî.

Gela: Pel.

Karwankuje

*Estêreyek çawî dagirt
şwênî kewtin
ew her royst û minîş roştim
bom rawesta
le pal
diwarî pelehewrêk da
bom rawesta
Katê demim birde pêşî maçî bikem
birûskeyek hat û perdey
nehênî le ser labirdîn
dili her çi karwankujey dildaran e
pêy xoş kirdîn.*

Karwankuje: Karwankuj. Livir behsa etêrika ne.

Çawî dagirt: Rijya.

Şwênî kewtim: Ez ketim dû wê.

Bom rawesta: Ji bo min rawesta.

Katê: Dema ku.

Demim: Devê min.

Bom rawesta: Ji bo min rawesta.

Le ser labirdîn: Ji ser me rakir.

Pêy xoş kirdîn: Bi me xweş kir.

Pêwane

*Mêjû hat û balay xoy girt
be balay xemekanî to
xemekanit yek.. du qulanc
dirêjtir bûn.*

*Ke zeryayîş wîstî qûlayî
zamî xoy û to bipêwê
hawarî kird û
xerik bû
ew le naw to da
bixinkê.*

Institut kurde de Paris

Zerya: Derya.

Qûlayî: Kûrafî.

Zam: Birin.

Xerik bû: Mijûl bû. li vir (nêzîk bû)

Bipêwê: Bipivî.

Bixinkê: Bixenîq.

Institut kurde de Paris

Institut kurde de Paris

ISBN: 91 87730 28-6

Weşanên APEC-TRYCK & FÖRLAG

K.L. 3